

Kirkeværgen.

Mellem Menighedsraad og Kirkevæрге vil der normalt ganske naturligt herske et godt Forhold, – Kirkeværgens Funktion ophører automatisk ved Funktionstidens Udløb, dersom Menighedsraadet ikke kan arbejde sammen med ham, og dersom Kirkeværgen ellers er indstillet paa at ville beholde dette Embede, maa han naturligvis søge at staa sig godt med Raadet. Maaske navnlig i den Overgangstid, der har været efter de nye Kirkeloves Tilblivelse, og til de nye Funktionstider er indtraadt, har der dog her og der været nogen Gnidning, og der har navnlig hersket nogen Uoverensstemmelse med, hvad der tilkom den ene Part (Kirkeværgen) og hvad den anden (Menighedsraadet). Kirkeværgen har haft en vis Magt i sin Pengekasse og har ud fra Bevidstheden herom undertiden paadraget Kassen visse (nødvendige) Udgifter, som Menighedsraadet har været Modstandere af. Til Eksempel skal anføres, at Kirkeværgen i et Ø-Sogn engang paa Trods af Menighedsraadets Beslutning lod foretage Kortlægning og Regulering af en Kirkegaard, – et Arbejde, der ingenlunde var upaa-krævet (tværtimod), men som altsaa fra Raadets Side i hvert Fald ikke ønskedes udført paa det paagældende Tidspunkt. Omvendt veg en Kirkevæрге tilbage for at lade foretage aktive Handlinger i et By-Sogn, hvor han Gang paa Gang havde forestillet Menighedsraadet, at Kirkegaarden ikke længere afgav de nødvendige Gravpladser, og at der maatte skaffes Muligheder for Udvidelse, – skønt han gennem Aar ikke fandt Ørenlyd for sine Udtalelser. Ud fra Erfaringer om saadanne (og andre) Divergenser skal der i det følgende trækkes nogle Retningslinjer op for, hvorledes Kirkeværgen vælges, og hvad hans Funktions- og Myndighedsomraade omfatter.

Ved enhver Kirke skal der være en Kirkevæрге, og hvor Kirkegaardene, som paa Landet henhører under Kirken og dens Administration, vil Kirkeværgen ogsaa faa overdraget visse Opgaver paa Kirkegaardenes Omraade.

Kirkeværgen vælges af Menighedsraadet, og han kan enten vælges blandt Menighedsraadets Medlemmer eller udenfor Menighedsraadet, – dog er det udenfor København en naturlig Forudsætning, at han bor i Sognet, ligesom det naturligvis maa være en i alle Henseender velanskreven Person, der vælges. I ældre Tid var Sognefogden ofte Kirkevæрге, – i nyere Tid er det oftere en Lærer.

Det er en af Kirkeværgens vigtigste Funktioner at føre Kirkens (og Kirkegaardens) Regnskaber, – han er i Virkeligheden at betragte som Kirkens Kasserer, foruden at han ogsaa har anden Myndighed. Saaledes er det navnlig desuden hans Opgave at føre Tilsyn med, at Menighedsraadets Beslutninger virkelig udføres i Praxis, og for de Kirker, der ikke er selvejende, at føre Tilsyn med Kirken og dens Inventar. Hvor de egentlige Kassererforretninger af en eller anden Aarsag ikke kan antages at være forenelig med Kirkeværgestillingen, maa der tillige vælges en Kasserer. Valget af Kirkevæрге gælder for Menighedsraadets Funktionstid, – dog er der i Kirkelovene indsat den Overgangsbestemmelse, at de Kirkeværger og Kasserere, der var i Funktion i 1924, kunde forblive i deres Stilling indtil Udløbet af det Tidsrum, for hvilket de var valgt, ofte 8 Aar. Dersom en Kirkevæрге ikke har noget imod at fortsætte, er der intet til Hinder for, at Menighedsraadet kan genvælge ham, – og der er mange Eksempler paa, at Kirkeværger har haft Bestillingen i mangfoldige Aar, – ja i ældre Tid gik Stillingen næsten automatisk i Arv fra Far til Søn. For Kirker paa Landet skal Valget af en Kirkevæрге stadfæstes af Provstiuvalget, og

i Købstæderne skal det stadfæstes af det kirkelige Overtilsyn. Ogsaa det Kirkeværgen eller Kassereren tillagte Honorar samt det Regulativ, som opsættes for Kirkeværgens og Kassererens Embedsførelse, skal stadfæstes. Et Normalregulativ er udarbejdet af „Danmarks Provsteforening“ og føres i Handelen.

Efter at man, navnlig i vort Aarhundrede, i saa mange Byer har anlagt Kirkegaarde, der skal betjene flere Kirker (Centralkirkegaarde), er det bleven en Nødvendighed, at disse faar en fælles Myndighed, hvortil man kan henvende sig i Sager vedrørende Kirkegaardene. Saadanne Steder, hvor Kirkerne altsaa er fælles om at eje een bestemt Kirkegaard (eller flere Kirkegaarde til Betjening af flere Kirker), skal der ansættes en Kirkegaardsværge, og de Menighedsraad, som har et Interesseomraade paa Kirkegaarden, maa i Fællesskab træffe Bestemmelser om Kirkegaardsværgens Embedsførelse m. m.

Hvor en Kirke ikke ejer sig selv, og dens Ejer bor udenfor Sognet, eller der er flere Ejere om den samme Kirke, skal Ejeren være repræsenteret ved en befuldmægtiget Kirkeværge, der bor i Sognet, og til ham gives der Meddelelser i Kirkens Anliggender. Det er denne Kirkeværges Sag at holde Ejeren underrettet om de Begravelser af udenbysboende, som maatte finde Sted, og denne Opgave kan ikke paalægges Menighedsraadet. Den befuldmægtigede Kirkeværges Navn og Bopæl skal meddeles Menighedsraadet, Provstiudvalget og (i Byerne) Overtilsynet. Undlader en Kirkeeer at vælge en Befuldmægtiget, udnævner Overtilsynet en saadan, og af denne kan Meddelelser i Kirkens Anliggender da modtages.

Overtilsynet kan forlange, at der stilles Sikkerhed for de Midler, der bliver Kirkeværgen og Kasserere betroet, og det forudsættes, at Kirkeværgen ikke vælges til Medlem af det Udvalg, der som Regel nedsættes af Menighedsraadet med den Opgave at administrere Kirkegaarden (Kirkegaardsudvalget).

Kirkeværgens Arbejde vedrørende Kirkegaarden bestaar (foruden i det regnskabsmæssige) ogsaa deri, at han maa føre det ene Eksemplar af Kirkegaardskortet og holde dette à jour, ligesom han fører det ene Eksemplar af Kirkegaardsprotokollen. Desuden tilkommer det ham at udvise Gravpladser, udstede Fæstebreve (Gravstedsskøder) og at have Indseende med, at Nummerpælene paa Gravstederne er i Orden. Han maa føre Tilsyn med, at Ordenen opretholdes paa Kirkegaarden, og at Kirkegaardsvedtægten Bestemmelser ikke overtrædes, men overholdes, – og naar et Gravsted hjemfalder, maa han gøre de rette Vedkommende opmærksom paa, hvad Kirkegaardsvedtægten har bestemt om de Værdigenstande (Gitter, Gravmæle eller andet), som maatte findes paa Graven, dersom Ejeren ikke i rette Tid fjerner dem. Han maa desuden føre Tilsyn med, at Laager aabnes og lukkes i rette Tid, ligesom der ogsaa ofte er tillagt ham et vist Opsyn med Kirkegaardslederens Forhold, uden at han derfor er dennes Overordnede. Hans Stilling overfor Kirkegaardslederen maa nærmest siges at være Mellemand mellem denne og Menighedsraadet.

Forsvundne Kirkegårde.

Af Højskolelærer August F. Schmidt,

(Fortsat fra Side 40).

I Folketraditionen er der tit opbevaret gode Oplysninger om nedlagde Kirker og deres Gårde. Ofte er det imidlertid ikke Kirkegårde, men middelalderlige Befæstningsanlæg, Oldtidsbegravelser el. l. Således beretter *J. R. Hübertz* i sin „Beskrivelse over